

от срещата с тях.¹¹⁷ Общият знаменател на всекидневните случки, които разказват, е страхът от срещата с българи – те са подложени в най-добрия случай на обиди, а в най-лошия – на побой, който понякога има тежки последици. Младежите често си обясняват нежеланието на работодатели да ги приемат с етническият си произход. Оттук най-лесно предвидимите реакции са две – екстравертната, при която обвиняваш всички българи за положението си и ги мразиш, и си отмъщаваш при възможност, или интровертната – обвиняваш сам себе си, че си се родил ром. Или и двете. Впечатляващата липса на този проблем в казаното от учителите говори, че за тях това е нежелана тема, за това не се говори. Защото да признаеш, че хората, към чиято общност принадлежиш и ти самият, дискриминират други хора, означава да поемеш колективната вина върху себе си. Напротив, един от респондентите – учител – се опитва да убеди учениците си, че имат други проблеми: „говорихме на тема култура, че когато утре другиден някъде потърсат работа и срещнат затруднение, определено няма да е защото са роми, а са за знания, култура, за поведение“ (уч. 10). А младежите смятат, че агресията на българите към тях е именно защото са роми – в автобуса никого не наричат „мръсен циганин“, понеже не си е научил урока. Освен това и хората, които не харесват кварталните си училища, и тези, които ги харесват, споделят за инциденти при срещи с българи¹¹⁸ – за тях дискриминацията е позначим проблем, отколкото качеството на образованието. Нека засега обаче това остане като хипотеза, която следва да се потвърди количествено, за да не насилвам сегашните данни.

¹¹⁷ Вж. „Кварталът като убежище: Факултета“.

¹¹⁸ Когато говорят за „българите“, младежите удържат позицията, че не всички българи ги заплашват. С което българите не можем да се похвалим при всекидневното си говорене за ромите. Сиреч мнозинството е много по-склонно към пълна стигматизация на малцинствена група, защото е в по-силната позиция.